

ČASOPIS LORM z.s.

DOTEKY

100

2019

PODZIM



VERŠE • ÚVODNÍ SLOVO • ZPRÁVY Z LORMU • NAD
DOPISY ČTENÁŘŮ • SPLNĚNÉ PŘÁNÍ • MÍSTO MÉHO
SRDCE • ROZHOVOR • PRÁVNÍ PORADNA • ZDRAVÍ •
INFORMACE • OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH
• ZE SVĚTA • ZÁLIBY • VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY

5 • NOVINKY Z PRAŽSKÉHO ÚJEZDU

17 • DÍVAT SE RUKAMA...

31 • PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY: ALSTRÖMŮV
SYNDROM

40 • JMENUJI SE GENNET



LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND



| | |
|---|-----------|
| VERŠE – Žena | 3 |
| ÚVODNÍ SLOVO | 4 |
| ZPRÁVY Z LORMU | |
| Novinky z pražského Újezdu | 5 |
| Okénko do Jihomoravského kraje | 7 |
| NAD DOPISY ČTENÁŘŮ | |
| Nové místo a jméno | 8 |
| Velké díky, LORMe! | 8 |
| Vzpomínka na Vyšší Brod a krásný zážitek | 9 |
| Klobouk dolů! | 10 |
| Pobyt v Sušici | 10 |
| Fobie | 11 |
| Život v Merkuru | 12 |
| SPLNĚNÉ PŘÁNÍ | |
| Po čtyřiceti letech | 13 |
| Zpátky na Valašsko | 14 |
| MÍSTO MÉHO SRDCE – Jedna z mnoha | 15 |
| ROZHOVOR – Dívat se rukama... | 17 |
| PRÁVNÍ PORADNA | |
| Pečuji o zdravotně postiženou osobu, do práce chodit nemůžu, budu mít vůbec nějaký důchod? | 25 |
| Jak probíhá kontrola vykázané péče a na co si dát pozor. | 28 |
| ZDRAVÍ | |
| Příčiny hluchoslepoty: Alströmův syndrom | 31 |
| Epikantus | 33 |
| INFORMACE | |
| Novinky v oblasti kompenzačních pomůcek | 35 |
| Neslyšící a nedoslýchaví klienti si mohou snadno zavolat s operátory T-Mobile | 37 |
| OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH | |
| Jmenuji se Gennet | 40 |
| ZE SVĚTA – Jedeme na prázdniny! | 41 |
| ZÁLIBY | |
| Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ | 43 |
| Most | 43 |
| Pevné přátelství | 44 |
| VZKAZY MOUDRÝCH | 46 |
| RECEPTY | 47 |

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi, a ne za stěnou.*



VERŠE

Žena

Co je žena?
Každý muž chce nějakou ženu.
No jo, ale za jakou cenu?
Ta žena může být hezká a krásná,
ale co když bude taky strašná?
Žena může být štíhlá jako proutek,
ale může z ní být taky soudek.
Dobrá žena by vás měla poslouchat,
ale také vás může pěkně zbouchat.
Ale pánové!
Když se chcete dobře mít,
stojí to za ten risk.

*Mirek Klemera
a Jiří Langer*



ÚVODNÍ SLOVO

Jestliže zajíc na podzim dlouho pelech nehrabe, bude mírná zima, ale začne-li hrabat pelech začátkem podzimu, bude zima tuhá – říká jedna podzimní lidová pranostika. Že jste ji neznali? Nevadí, teď aspoň víme, že hrabati včas není na škodu. Nebo aspoň v případě listopadových deštíků a mlh šupnout do pelíšku již rozhrabaného a ponořit se do čtení či poslechu Dotečků. No páni, to si počteme (a polenošíme), tentokrát vychází náš časopis posílený přílohou ke stému číslu! A to je prosím pěkně sám o sobě obsahově bohatý až naducaný – s brněnskou terénkou Veronikou Gruřovou otevřeme Okénko do Jihomoravského kraje, s Milanem Koklarem se po 40 letech spolu s Graylingem mrkneme do mladoboleslavské Škodovky. Tři skvělé keramičky, Katka, Zdena a Váša, nám prozradí hodně o ATM (Axmanově technice modelování), jako vždy se poučíme z oblasti zdraví, práva a kompenzačních pomůcek. Necháme se příjemně překvapit, na které své milované místo nás tentokrát zavedou „srdcaři“, a na závěr se vyhrabeme do stoje přímého, přepásáme zástěrou a vrhneme na vyzkoušení dalšího jednoduchého receptu. A pozor, těch zážitků z pobytů – pojídáme nový pokrm a v duchu se vracíme zpět nebo cestujeme poprvé po různých koutech naší přenádherné vlasti... Přejeme vám krásné počtení, krásné počasí, krásné dny, krásný podzim a hodně zdraví k tomu!

*Zdena Jelínková
metodička LORM z.s.*



Novinky z pražského Újezdu

Milí čtenáři Doteků,

přináším vám novinky, které jsme projednali na červnové Výkonné radě LORM z.s. a které souvisí s fungováním naší organizace. Statistika i čísla nuda jsou – věřte, že bych vám o tabulkách, finančních zprávách, vyúčtováních a kontrolách mohla dlouze vyprávět! Trpěla by při tom nejen vaše, ale i moje duše, proto jen stručně: Výkonná rada v neděli 16. 6. 2019 schválila obě zprávy nezávislého auditora, společnosti 22HLAV s.r.o. Jedna zpráva se týkala kontroly účetní závěrky k 31. 12. 2018 (hospodaření v roce 2018), druhá čerpání dotace MPSV v roce 2018. Obě zprávy konstatují, že jak hospodaření, tak čerpání dotace bylo v pořádku a v souladu s podmínkami. A obě zprávy najdete ve Výroční zprávě za rok 2018, kterou jsme v polovině července zveřejnili na našich webových stránkách pod odkazem <https://www.lorm.cz/o-lorm/vyrocní-zpravy/>.

Výkonné a Dozorčí radě LORM z.s. jsem koncem června zaslala výsledky kontroly ze strany Pražské zprávy sociálního zabezpečení. Ta proběhla dne 26. 6. 2019, týkala se kontroly plnění povinností v nemocenském pojištění, důchodovém pojištění a odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti za období od 1. 3. 2016 do 31. 5. 2019. Kontrola dopadla na výbornou, nebyly zjištěny nedostatky.

Výkonná rada na svém červnovém zasedání také projednala skutečnost, že počet literárních i výtvarných děl přihlašovaných do umělecké soutěže o Cenu Hieronyma Lorma v posledních ročnících znatelně klesá, ačkoliv se snažíme vás, hluchoslepé autory, průběžně motivovat k vlastní tvorbě, ať už na klubech, pobytech, nebo doma. Výkonná rada vzala v úvahu, že za



přípravou celé akce, která se doposud konala vždy 1x za 2 roky, je v posledních letech obrovské množství práce, času a energie, neúměrné počtu vámi zaslanych příspěvků. O tom bych vám zde také mohla napsat román, co všechno se za přípravou takového projektu od začátku až do konce skrývá, ale to byste můj článek už vůbec nedočeti do konce. Ostatně, kdoví, zda už raději nejste u receptů. Proto členové Výkonné rady přijali rozhodnutí pořádat Cenu Hieronyma Lorma 1x za 4 roky. Co nám to přinese? Vy budete mít více času na uměleckou tvorbu a my soutěž spojíme s pořádáním Valné hromady LORM z.s., která nás čeká na podzim roku 2022. Co bude v mezidobí? Můžete se těšit na Lormolympiádu, kterou budeme i nadále pořádat 1x za 2 roky (letos, příští v roce 2021 atd.). A co vás čeká následující rok? I to jsme promysleli. V každém roce, pokud nám to finanční možnosti organizace dovolí, budeme pořádat tři týdenní pobyty (v případě dostatečného zájmu z vašich řad jeden zimní a dva letní) a jednu víkendovou celostátní akci. V roce 2020 se tedy také sjedeme na podzimní víkendové akci, jen nebude spojená s oceňováním vítězů Ceny Hieronyma Lorma, ale budeme se společně věnovat různým zajímavým tématům a aktivitám. Jakým? Tak to už je překvapení, na které se můžete těšit...

Přeji vám krásné podzimní dny!

*Petra Zimermanová
ředitelka LORM z.s.*

Okénko do Jihomoravského kraje

Milí čtenáři!

Uběhl necelý rok od čísla Doteků, ve kterých jsem se vám poprvé představila, a teď mám díky Okénku znovu možnost podělit se s vámi o novinky a změny, které se za tu dobu na Moravě udály. Věřím, že většině „lormácké populace“ neunikl fakt, že před pár měsíci jsme mezi námi přivítali novou kolegyni pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj. Co to pro mě v praxi znamenalo? Dvě zprávy, jednu dobrou a druhou špatnou. Začnu tou špatnou, abych se pak mohla utěšit tou dobrou 😊. Musela jsem se rozloučit s některými z vás, kteří regionem patříte mé nové kolegyni. Na druhé straně to ale znamená více času a možností ve využívání sociálních služeb pro vás, klienty ze všech moravských krajů. V Moravskoslezském a Olomouckém kraji jste v dobrých rukou a v kraji Jihomoravském, Zlínském a částečně i Vysočina se i nadále můžete obracet na mě. Mé časové možnosti směrem k vašim potřebám si krásně polepšily, takže neváhejte se na mě obracet častěji, budu moc ráda a už teď se těším na naše častější setkávání. A teď malé okénko do naší klubové činnosti, ve kterém bych se vám ráda pochlubila: po pár neúspěšných pokusech jsem nakonec v červnu uspěla a podařilo se mi zorganizovat klubové setkání v podobě výletu. Počasí nám více než přálo a nic nám nebránilo vydat se na vycházku do brněnské obory, kde jsme se hezky prošli, načerpali energii z okolních stromů a nádherné přírody a prostřednictvím naučné stezky se dozvěděli různé zajímavosti. Dokonce jsme měli to štěstí, že se na nás přišli podívat i místní daňci a divočáci, třeba je zaujaly naše červenobílé hole a byli natolik zvědaví, že se chtěli podívat z blízka. Pomyslně (tedy lépe řečeno reálně 😊) tleskám a raduji se, jednak z toho, že se to podařilo, ale také z naděje, že nás čeká více takových vydařených výletů. Přeji hezké babí léto a pohodu!

*Veronika Grušová
terénní sociální pracovnice Brno*





NAD DOPISY ČTENÁŘŮ

Nové místo a jméno

Tento člověk se zřejmě objevil ve správnou dobu na správném místě. O kom vlastně je řeč? Tak to jsme vyrazili na pražský klub. Sraz byl na stanici metra Petřiny. Cílovou destinací byla Rothmayerova vila. Abych pravdu řekla, mám zřejmě mezery ve znalostech, ale to jméno mi nic neříkalo. Ale musel to být zajímavý a velmi akční člověk, protože kolem sebe měl další sobě podobné osobnosti. Architekt Otto Rothmayer se původně vyučil u svého otce truhlářem a poté studoval umělecko-průmyslovou školu v Praze. Obklopoval se lidmi, jako např. byli Jože Plečnik, jehož byl žákem na škole, a ten si ho pozval jako asistenta na úpravy Pražského hradu, dále jeho manželka, výtvarnice a propagátorka Božena Rothmayerová, Josef Sudek, fotograf, který nafotil zahradu u vily a fotografie potom vydal v knize Kouzelná zahrádka, a další.

Vila, ke které si Rothmayer plány vypracoval sám ve stylu klasicizující moderny, byla vystavěna v letech 1928–1929 a má tvar kvádrů a válců, v němž je umístěno točité schodiště. V zahradě s bazénem okolo vily jsme se mohli volně pokochat nestrádanými předměty z kamene, kovu, dřeva a skla – tu část kamenného sloupu, tu lavička, zde váza ze skla...

A to je jen pár střípků z toho, co jsme se dozvěděli. Užili jsme si krásný slunečný den s partou prima lidí!

Olga Pírková

Velké díky, LORMe!

Milí Lormáci,

jmenuji se Julka Skopalíková a většina z vás mne zná z klubů či pobytů, které pro nás pořádá naše organizace LORM. Ráda bych prostřednictvím našeho časopisu a speciální přílohy Doteků vyjádřila to, co cítím.

Někteří už možná víte, jaká smutná událost se mi vloni přihodila. Náhle a nečekaně mi zemřel manžel Vojta, který byl mou velkou oporou a hodně jsem se na něho spoléhala. Bylo to pro mne velice náročné období, těžko jsem to snášela a hodně jsem si pobečela.

V těchto těžkých časech mi pomohla hlavně rodina, kamarádi a v neposlední řadě organizace LORM, která mi nabídla pomocnou ruku v podobě častějších návštěv terénní sociální pracovnice. Chtěla bych tímto vyjádřit poděkování paní ředitelce Petře Zimermanové a paní metodičce Zdeně Jelínkové, bez kterých by tahle organizace nebyla to, co je, ale hlavně naší terénní sociální pracovníci Veronice Gruňové za její ochotu a trpělivost.

Velký dík LORMu za všechno, co dělá, jak dokáže podat pomocnou ruku, když je člověk v nouzi!

Zdraví vás

Julka Skopalíková, Přerov

Vzpomínka na Vyšší Brod a krásný zážitek

I když jsem rodák z Vyššího Brodu, od 16 let žiju jinde, moje životní pouť byla různorodá. Letos koncem května zažil Vyšší Brod skoro šok, přijelo sem 30 Lormáků z celé republiky – klienti s červenobílými holemi a jejich průvodci, mezi nimi i domácí Pepa Koklar, můj bratr. Lidé místní včetně radních (těm to také nešlo) nikdy takovou skupinu neviděli. Chovali jsme se slušně a ejhle – oni nás začali chválit 😊. Dobrá vizitka LORMu!

Víte, co bylo krásné? Když se sestry Honzákovy pus-tily po křížové cestě na poutní místo Maria Rast. Do prudkého kopce musely překračovat stromy popadané vichřicí. Když došly ke kostelíčku, obě byly přivítány obrovským potleskem. Myslím, že nelitovaly, protože kostelík a kaple panenky Marie jsou krásné. Už nějaký ten pátek statečné sestry znám, velmi si jich vážím a obdivuji jejich skromnost. Děvčata, Irenko a Mášo, jen tak dál!





Klobouk dolů!

V krátkosti se vrátím na pobyt do Vyššího Brodu. Samozřejmě mě nadchl celý program, i přes nepřízeň počasí, ale chtěla bych vyzdvihnout pršivý den s Olinkou Trégrovou. Většina z vás ví, jak mám ráda ruční práce, vím proto, kolik je potřeba úsilí a času, abych správně namotivovala a něco naučila pubertáky, někdy i dospělé. Ti však nemají hendikep. Pod vedením si dokáží všechny komponenty vyrobit sami.

Olinka pro nás vymyslela proplétaný košík a nádhernou labuť. Klobouk dolů! Připravila pro každého z nás (15 klientů + 15 průvodců) nejméně 2 000 titěrných komponentů z papíru (a to má také své velké starosti!).

A my pak jen papírovou skládačku dávali dohromady, jako velcí frajeři. Děkuji, Oli!

Říká se o mně, že jsem dost šikovná. Přijela jsem domů z pobytu a začala jsem s výrobou labutě, abych ji mohla naučit vnoučata. Zvolila jsem větší měřítko, abych alespoň něco ukoukala. Trvalo mně tři dny, než jsem naskládala papírky na jednu labuť. Na nic jiného jsem nemusela myslet. Pak sem si odjela odpočinout na další pobyt a pak jsem celý den labuť dávala dohromady. Umím další střípek ručních prací.

Ale pozor, devět řemesel a desátá je bída 😊!

Olga Pírková

Pobyt v Sušici

Jsem ráda, že jsem měla možnost se díky LORMu zúčastnit pobytu v Sušici. Město s náměstím bylo krásné, jídlo bylo dobré, výlety zajímavé. Součástí prvního celodenního výletu byla prohlídka na zámku v obci Žihobce, kde se mi moc líbilo historické oblečení. Zastavili jsme se taky na Javorníku, kde jsme se byli podívat na kapli, blízko které mne nejvíc zaujalo desatero Božích přikázání vytesaných ze dřeva a zastrčených do země podél stromů. Dalším zajímavým místem, které jsme

ten den navštívili, byly Nezdice, kde jsem viděla, jak probíhá výroba skleněných korálků na náušnice a náhrdelníky, výrobky byly nádherné! Jedno odpoledne jsme se vydali na kopec, kde stojí kaple s názvem Andělíček, celou cestu nás provázela křížová cesta a jejích čtrnáct zastavení. Stoupání nahoru bylo náročné a místy jsem se moc bála, ale nakonec jsem ráda, že jsem nabrala odvalu a mohla se tam podívat. Největší zážitek jsem měla z krytého bazénu, kde jsme byly s Evou a našimi průvodkyněmi. Moc jsme si užívaly horkou vodu s bublinkami a divokou řeku, která měla silný proud a ten nás poháněl. Kromě toho jsem si další den užila dřevěné muzeum, kde jsme si mohli namalovat dřevěného ptáčka a vzít si ho domů na památku. Vždy, když se na něho podívám, budu na pobyt vzpomínat.



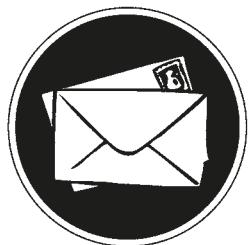
Žaneta Nováková

Fobie

Co je to za slovo? Vůbec se mi nelíbí, ale je tu. Mám z něčeho strach, vyvolává to v člověku paniku, bušení srdce a může dojít ke kolapsu.

Já mám fobii z hadů a ze stísněných podzemních chodeb.

Tak například jsem společně s LORMem a přítelem navštívila katakomby v Klatovech. Najednou se mi začalo dělat zle. A už jsem pádila, slyšela své jméno – Olino, Olino! Ani nevím jak, přes svůj hendikep hluchoslepoty jsem stála ve východu sama, nikdo mně nestačil, lapala jsem po vzduchu. Avšak pozor! Na pobytu v Sušici jsme navštívili jeskyni ve Strašíně. Upozornila jsem okolí na svůj problém. Nejdříve jsem nechtěla jít, ale zvědavost byla větší. Všichni mě hlídali – a nic. Naopak, v malé jeskyňce mi bylo příjemně. Užila jsem si to se skvělou partou a skvělou průvodkyní 😊.



Život v Merkuru

Jak se žije mezi důchodci v Merkuru? Život ve velkém kolektivu s důchodci různého věku, povah a nemocí není zrovna jednoduchý, zvláště když mě příroda obdařila těžkou oční vadou zpestřenou sluchovou vadou, k tomu léta přibývají... Ale na druhé straně mám to štěstí, že mi to příroda vynahradila veselou povahou a chutí žít spokojeně. Mám dva zážitky, o které bych se ráda podělila se čtenáři našich Doteků. První zážitek je milý, druhý k pláči. No posudte sami:

Do Merkuru jezdí pojízdná prodejna s prádlem a oděvy. Pro nás, kteří se pohybujeme s chodítky a do obchodů chodit je nemožné, je to velká výhoda. Výběr je velký a prodávající ochotní. Tak jsem si vylepšila šatník, abych to léto vítala v novém. A ještě mi z úspor zbyla aspoň na zmrzlinu stovka. Radostně jsem se tedy vracela do pokoje a najednou koukám, že malá peněženka se stovkou, kterou jsem držela zároveň s řídítky chodítka a klíči, je fuč. Někde jsem ji po cestě výtahem vytratila. Neměla jsem nejmenší naději, že ji najdu v takovém množství lidí. Ale k mé radosti ji našla paní sluchově postižená a odevzdala ji na vrátnici. Vyhledala jsem nálezkyni a moc poděkovala. Ona řekla, že kdyby si nedokázali pomáhat postižení, že by to na světě nestálo za nic. Měla jsem hřejivý pocit. Zato druhý zážitek mi vehnal slzy do očí. Vždy o půl dvanácté čekáme pěkně v řadě s jídelními nosiči na výdej oběda. Vše to zvládám v pohodě, a protože se s mnohými strážníky už dobře znám, je to čekání i veselé. Až jednou. Žije mezi námi žena poměrně ještě docela proti nám osmdesátkám mladá, pěkně dokulata dobře živená a známá svou hašteřivou povahou. Najednou mě v té frontě zastavila a ječela: „Včera jste s tím chodítkem do mě strčila, div jsem nerozlila oběd. Když jste slepá a hluchá, sedte v pokoji a nechte si oběd nosit, ať neohrožujete lidi!“

No řekněte, milí čtenáři Doteků, to je hrdinství vylévat si vztek na postižené! Přitom jsem skutečně neměla tušení, že bych chodítkem do té ženy šťouchla.

Mě se ostatní zastali a o té ženě si udělali svůj úsudek. Ještěže je těch vstřícných a přátelských lidí víc než těch necitů!

Pavla Sykáčková

SPLNĚNÉ PŘÁNÍ

Po čtyřiceti letech

Vážení a milí Lormáci, přátelé!

Dovolte mi napsat o mém splněném přání, o mém zážitku z Mladé Boleslavi. Letos 29. dubna na celém území naší republiky přšelo. Ráno kolem deváté pro mě přijelo auto. Seběhl jsem před dům, kde už na mě čekal pan Vašek, mladý urostlý muž. Sedli jsme do černého nissanu, moderního vozu se zabudovanou navigací. Václav navolil směr a už jsme frčeli. Ale toto před 40 lety možné nebylo, takové vymoženosti jsme neznali. Tenkrát musel každý řidič spoléhat na silnici jen na svůj mozek. Do Mladé Boleslavi jsme přijeli v poledne a zamířili rovnou do muzea automobilů. Všechno tam bylo úplně moderní – recepce, kde jsme se ohlásili, restaurace, toalety, kinosál, přízemí i celé patro. Všechno včetně vystavených exponátů jsme si prohlédli a o půl druhé pro nás přišel průvodce z automobilky Škoda a doprovodil nás přímo na montážní halu.

Už jen vstup sem naznačil, že tady mají vše přebudované, označené uličky, přechody jak na silnici, nikde žádní dělníci, kteří by se pohybovali mimo určený prostor. Jen pro zajímavost několik čísel: podnik má 22 tisíc zaměstnanců, vyrábí nepřetržitě po celých 24 hodin, za jednu směnu se vyrobí 383 automobilů. Denně je navážen materiál a vše potřebné 1 500 kamiony. V montážní hale čisto, dělníci se pohybují pouze kolem vyráběného kusu, žádné kroky navíc. Potřebný





materiál jim až na místo dodá dopravník, který se pohybuje v magnetické lince ovládané počítačem, prostě všechno se pohybuje samo. Potom jsme se přesunuli do svařovny – páni, to byl koncert robotů! Ta ohromná kovová ramena! A jak se kroutila a otáčela podle typu auta! Vše musí být přesné, 5 000 až 5 500 svárů. Používané barvy jsou dnes vodou ředitelné – vyrábí je závod v Kvasinách s 8 tisíci zaměstnanci a ještě nestačí poptávku pokrýt.

Byl jsem jak v Jiříkově vidění, takový posun za 40 let, kdy jsem tam pracoval já, to bych nevěřil, ani jsem si to neuměl představit! Zdálo se mi, že čas utekl strašně rychle, a už jsme se loučili. Odevzdali jsme služební vesty, poděkovali a odebrali se s panem Vaškem do restaurace na kávu a zákusek. Cestou domů stále přelo, ale Václav je skvělý řidič. Také průvodce – bezpečně mě všude vodil a vzorně se o mě staral. Mockrát děkuji! A samozřejmě celému Graylingu, který mi umožnil toto mé velké přání splnit. Navzdory dešti to pro mě byl překrásný den!

Milan Koklar

Zpátky na Valašsko

Milé Doteky,

velice si chválím pana Františka Teplého z Graylingu, který mi splnil mé přání, a sice výlet na Valašsko na Vsetín. Opravdu moc se mi to s Františkem líbilo, je prima! Krásně jsem si s ním rozuměla, měl rád i mého vodícího psa Artyho. Navštívili jsme spolu vsetínský zámek, kde nás zaujala historie zámku a Vsetína. Mě navíc zaujaly obojky na ovečky, které jsem si mohla i osahat. Na každém byl zvoneček, celkem jich bylo 82, a já jsem si mohla s každým pořádně zazvonit. Paní průvodkyně byla ochotná a příjemná. Pak jsme navštívili informační centrum, kde jsem si koupila suvenýr – tužku, na jednom konci byla kravička.

Františkovi se také líbilo všechno, udělal mi navíc pár pěkných fotografií. A nakonec i Arty byl spokojený – navštívili jsme Zverimex, kde dostal pamlsek a vybral si tam pískací hračku. Františkovi a celému Graylingu patří velký dík!

Jana Brožková

MÍSTO MÉHO SRDCE

Jedna z mnoha



Srdečně vás zdravím, vážení čtenáři,

jsem vděčná, že mohu patřit již několik let do rodiny Lormáků. Jako první příjížděla za mnou Barborka, přezdívkou Borůvka, po ní jezdila Martinka a pak Václav. Všichni mi poskytovali nenahraditelné služby. V současné době dojíždí Veronika, a to až z Brna, protože v Ostravě teď není terénní pracovník. Veronika mě vybídla, abych v rubrice „Místo mého srdce“ napsala nějakou svoji vzpomínku, a tak jsem to zkusila. Je to jen jedna z mnoha...

Po válce v roce 1946 mi bylo 16 let. Poprvé jsem se svou maminkou jela zvláštním vlakem na Slovensko. Cíl naší cesty byly Vysoké Tatry. Nikdy nezapomenu na ten okamžik, kdy jsem přes okno uviděla ty nádherné hory. Vystoupily jsme ve Svitú a po hodině pěší chůze jsme došly do vesničky Gerlachov, kde jsme se ubytovaly. A protože nás rekreantů bylo hodně, víc jak dvě stovky, srdeční domácí nás ubytovali v stodolách, kde jsme spali na seně.

Ráno jsme všichni šli asi hodinu cesty do Smokovce a odtud jsme přes Hrebienok došli až ke krásným vodopádům zvaným Velký a Malý vodopád Studeného potoka. Jedna skupinka starších společně s mojí maminkou zůstala tam a druhá skupinka nás mladších se vydala dál. Vystoupali jsme až na Skalnaté pleso.



Jaká to byla nádhera! V takové výšce krásné jezero s průhlednou vodou. Další den jsme neputovali po horách, ale tamější znalci našli místo, kde jsme společně trávili sobotu dopoledne. Tam jsme se zamýšleli nad krásou Božího stvoření a poprvé jsem tam slyšela zazpívat překrásnou píseň zdejších Slováků, která se mi tak zalíbila, že si ji pamatuji dodnes: „Ta údolí, ty hory, tok praménku a řek. Ty nivy kol a bory, svit slunka, bouře jek. Tam hvězda, zde to kvítko, jež stínu kraluje. Vše chválu Bohu mocně zvěstuje!“ Byli jsme tenkrát v Tatrách 3 dny.

Tatry mi učarovaly, a proto jsem se tam se svou kamarádkou Zdenkou vracela každý rok znovu, a to na celých 14 dnů. Zdenčin tatínek byl vášnivý fotograf, učil nás chodit, vidět a tiše naslouchat. Vidět ty nádherné květy, ztišit se, vidět a pohladit si dokonce tak plaché zvířátko, jako je svišť. Sedět na jednom břehu Batizovského plesa a na protějším břehu vidět skupinu pasoucích se kamzíků. Mohla jsem se Zdenkou zlézat vysoké hory, zažít noční bouři, kdy se chata, kde jsme spaly a která byla postavená z kamenů, chvěla jako krabička od zápalek. Ráno bylo všude půl metru sněhu. Zažily jsme taky letní bouři – opravdovou, kdy jsme byly na jiném kopci a chtěly potom ještě vystoupit na Velkou Svišťovku, což se nám po bouři podařilo. Naskytl se nám nádherný pohled na Zelené pleso, něco úchvatného! Spolu se Zdenkou jsme obdivovaly mocné, krásné stvoření našeho Boha. Dodnes na ty chvíle ráda vzpomínám...

Irma Pavlatová

ROZHOVOR



Dívat se rukama...

Vážení čtenáři, výjimečně vám v Dotecích nabízíme rozhovor, který jsme převzali z jiného zdroje – to už musí stát za to, a navíc být s LORMem nějak, nejlépe výrazně, spojený ☺. I tentokrát je tomu tak. Předkládáme vám krácený rozhovor s manželi Axmanovými, kteří se řadu let věnují výuce keramiky zrakově postižených Axmanovou technikou modelování (ATM). Mezi absolventy, přesněji absolventkami školy, bylo také několik Lormáků, přesněji Lormaček. Třem z nich – Kateřině Rathúské, Zdeně Hrtúsové a Václavě Turkové jsem na závěr rubriky nezávisle na sobě položila 4 stejné otázky.

- 1. Jak ses dozvěděla o ATM, kdy a kde jsi školu absolvovala?*
- 2. Co ti studium dalo?*
- 3. Věnuješ se keramice i dnes?*
- 4. Máš nějaký umělecký cíl?*

Jejich odpovědi vám, jak věřím, budou nejen inspirací, ale zejména motivací. K čemu? Že nikdy není pozdě začít něco nového!

Na Moravě, v malé obci Tasov, najdete inspirativní místo, kde modelují ze šamotové hlíny především nevidomí lidé. Podle českého patentu unikátní techniky se tady s trochou nadsázky učí dívat se rukama a zhmotňovat své představy. Ve zdejší bývalé měšťance je už dvacet let sídlo Mezinárodního centra ATM (Axmanovy techniky modelování). Navázalo na činnost bývalého brněnského Ateliéru modelování, který vedl Štěpán Axman od roku 1994. Sem také poprvé vstoupila studentka architektury Tereza, dnes Axmanová. Vyvážené profesní i privátní partnerství.



Ve vašem brněnském ateliéru začínal projekt ATM, který je chráněný patentem. Jak vůbec vznikl?

Štěpán Axman (dále ŠA): Na počátku 90. let jsem se začal orientovat na prezentaci práce nevidomých. Moje práce měla výtvarné přesahy, zkoušel jsem, kam až lze s nevidomým člověkem dojít – nešlo jen o lidi s očním problémem, vadou, ale skutečně nevidící. Zpočátku se jednalo o volnočasové aktivity. Později, už společně s manželkou, jsme vybudovali školu v Tasově, kde nabízíme studio nevidícím lidem, kteří zde mohou studovat. Některé ze studentů také zaměstnáváme a pracujeme spolu na sériích zahradních nádob, domovních znamení nebo zahradních skřítků, vše v hmatovém designu.

Jak se měnil váš profesní život?

ŠA: Pořád se motám kolem soch. Sám jsem sochařinu studoval v Uherském Hradišti, 12 let jsem odléval sochy. Úplný počátek práce s nevidomými začal v období, kdy jsem se živil jako galerista a uspořádal jsem výstavu bronzových soch s technologicky očištěným povrchem. Když se jich dotkla lidská ruka, zanechala na povrchu otisk. Cílem výstavy bylo přivést sochy k nevidícím, podle doteků návštěvníků jsme zjistili, co je na vystavených exponátech zajímavé. Svět nevidících mě začal velmi zajímat, a tak jsem začal poznávat, jak žijí, jak vnímají svět, co je zajímavé – orientoval jsem se na jejich hlubší poznání.

Kdo se tehdy o modelování lidí s handicapem zajímal? A jak jste se vy dva vůbec poznali?

ŠA: Oslovili jsme všechna dostupná zařízení v republice, speciálně v Brně, Praze, Litvli, ale i v Levoči. Nabízela se především keramika, ale klasické modelování ne. Když jsem se modelování s nevidícími začal věnovat víc, zjistil jsem, že výtvarně tvoří na světě jen jedinci. Neexistovala žádná instituce, soukromá nebo státní, která by se věnovala oboru modelování nevidících (nejen zrakově postižených). Žádný vzor, příručka, začínali jsme od nuly.

dovala architekturu, jedno z mých zadání bylo Design pro handicap. Prošla jsem školská zařízení, tyflocentra – až jsem narazila na Štěpánův ateliér. Na jednom místě všechno potřebné: informace od nevidících i od člověka, který hledal způsob, jak učit nevidící modelovat. Pomyslela jsem si, že toto snažení má skutečně potenciál. Za vstřícnost při práci jsem nabídla, že pokud by chtěli něco z výtvarného světa vymodelovat, ráda to udělám. Vymodelovala jsem třeba sochy z Velikonočního ostrova, aby „viděli“, jak vypadají. Po studiu jsem přijala Štěpánovu nabídku založit školu modelování pro nevidící. Ta práce mi dávala smysl, byla taková objevitelská.



Odkud přišli první studenti, jak jste je získali?

ŠA: Začínal jsem se dvěma zájemci, kteří do ateliéru chodili denně. Komunita nevidících je mezi sebou provázaná, informují se. Brzy se zájemci nabalovali, už jsme měli skupinku začátečníků i pokročilých, kterou modelování zaujalo. A když jsme se přestěhovali do Tasova, vzniklo klasické řemeslné studium. Studium je velmi individuální, vždy se snažíme člověku, který se rozhodne u nás studovat, přizpůsobit i v jeho potřebách. V integrovaných školách nebývá tolik prostoru pro lidi bez zraku a výtvarná stránka zůstává v pozadí. Při přijímacím pohovoru zjišťujeme, jak jsou na tom hmatově, jestli rukama „vidí“, nebo ne. Nabízíme řemeslné kurzy ATM nebo řemeslo s výtvarnou nástavbou.

Jste tedy unikátem v našem vzdělávacím systému.

Jak vznikl váš název Slepíši?

ŠA: Přes naše sdružení jsme nabízeli vzdělání studentům a získali jsme respekt mezi všemi, kteří nabízejí možnosti studia handicapovaným. Naše školné zdaleka nepokryje náklady (několik našich studentů získalo studijní grant od Světlušky). O přijetí u nás rozhoduje především chuť učit se modelovat. Náš název Slepíši měl upoutat a zároveň trochu provokovat.

TA: Na žádnou klasickou školní akreditaci jsme nedosáhli, protože nesplňujeme požadovaný počet stu-



dentů. Učíme prostě v malém. V počátcích studia je ideální jeden učitel na dva žáky. Učitel modeluje, žák si to rukama prohlíží a zkouší to modelovat sám, ale na svém stojanu – pořád jsou napojení. Abychom studiu dodali váhu, nechali jsme techniku patentovat a žáci po ukončení získávají licenci.

Často jste prezentovali svou originální metodu v cizině – s jakým výsledkem?

TA: Na konferencích prezentujeme ATM jako jednu z cest otevření kreativity pro nevidící lidi – účastníci hodnotí jedinečnost v našem dotážení, od řemeslného modelování až po sochařství. Patentová ochrana metody byla nutná, protože jsme učili i v zahraničí. Na workshopy spojené s výstavou jsme brali i naše nevidící studenty. Systematičnost metody jsme definovali ve vydané metodice (české i anglické). Klasická metoda modelování je taková, že člověk využívá zrakové měření a vizuální proporční principy. U naší metody je vizuální systém nahrazený hmatovým, a to do té míry, že učíme proporcionalitu na základě hmatových koster. Naší pracovní jednotkou je hmatový „had“, takže například stavba hlavy je v základu na 16 hadů. Ale to už se dostáváme do speciální terminologie...

ŠA: Po cestách do zahraničí nyní upřednostňujeme, aby zájemci přijeli za námi. To, co se studenti naučí, mohou dělat pro radost nebo si také mohou přivydělávat. Jistě, každý, kdo se u nás naučí modelovat sochy, nebude sochař. Přesah závisí na tom, jak student dokáže nabyté dovednosti využít. Každý rok máme různý počet studentů, ti mají odlišnou rychlost, jiné dotazy, pokroky i realizaci.

Výuka probíhá formou internátu...

ŠA: Už jsme v Tasově bydleli, když jsme tady pod barokním kostelem našli nevyužívanou starou budovu měšťanské školy. I po velké rekonstrukci, na které se podílela mimo jiné obec s osvíceným starostou nebo Konto Bariéry, zůstávala otázka: Dojede sem někdo za námi? Při přijetí studentů jsme měli tak trochu zvláštní podmínku, udělat si večeři a snídani. Myslíme si,

že sebeobslužnost na našich týdenních internátových turnusech patří k velmi potřebnému vybavení našich studentů.



Vaši Slepíši dostali v roce 2017 jiné jméno – Aliterra, tedy v překladu „hlína jinak“. Oč jste posláni sdružení obohatili?

ŠA: Chtěli bychom nyní poznatky získané ze společné cesty předávat dál. Tedy dále učit nevidící, ale také umožnit vidícím zájemcům nahlédnout do hmatového světa. Připravili jsme zážitkové kurzy pro veřejnost. O tenhle nový směr se pokoušíme už druhý rok. Nabízíme workshopy, výstavy, zaměstnáváme, vyučujeme, ale to vše v malém. Jsme myslím v našich cílech i postojích unikátní. Naše vyučování je nyní přístupné každému, zdravému i na vozíčku (prvním takovým absolventem byl Radek Urbánek).

Mohli byste shrnout výsledky vaší práce?

TA: Vešli jsme ve známost, ale náš cíl je stejný: aby studenti byli schopní vtisknout myšlenku do hlíny. Vymodelovat ji, naučit se řemeslo... Aby to dokázali svobodně ztvárnit. My dva si vážíme toho, co umí ten druhý – Štěpán má vizi, umí se dívat dál a já hledám cestičky, jak to dostat do života. Stále o tom diskutujeme a každá zkušenost nás cizeluje.

ŠA: Máme za sebou konkrétní realizace, na výstavách se nám podařilo zhmotnit krásné myšlenky. Hledáme pro výstavy adekvátní prostory i velké galerie – například Hmatové portréty nebo Svět v sochách. Divácky oblíbená byla Hudba rukama, sochy vytvořené na oblíbenou hudbu, kterou si mohli i pustit. Neviditelné bytosti byl jeden z našich posledních projektů. Představuje lidem, jak mohou vypadat bytosti, které nikdo nevidí.

kráceno

Celý rozhovor naleznete na <http://www.muzes.cz/clanky/divat-se-rukama%E2%80%A6/>



Kateřina Rathúská

O ATM jsem se dozvěděla od pracovnice Tyfloservisů Zlín, Gábiny Janíčkové, která mě učila prostorovou orientaci a zároveň byla externí učitelkou ATM. Výuku jsem absolvovala díky své učitelce ve Zlíně a hodně jsem pracovala doma na domácích úkolech. Do Tasova jsem jezdila jen na konzultace a na zkoušky. Kurz jsem takto dálkově studovala v letech 2011–2013. Studijní obor Řemeslník ATM jsem ukončila v květnu 2013.

Studium mi dalo hodně, hlavně pocit, že i když se mi horší zrak, můžu se i přesto něco nového naučit, něco dokázat, vytvořit, a tím přinášet radost nejen sobě, ale i jiným.

Modelování se dnes věnuji bohužel jen sporadicky. Po studiu jsem si založila živnost s ambicí si tímto způsobem přivydělávat. Uspořádala jsem pár výstav v rámci festivalu DUN, pár kousků i prodala, ale zjistila jsem, že to na dnešním trhu není vůbec jednoduché, a svou živnost jsem na konci roku 2018 přerušila s nadějí, že se přece jen někdy začne blýskat na lepší časy.

Za umělce se moc nepovažuji, spíš za řemeslníka. Proto stále doufám, že svou živnost obnovím, podaří se mi vybudovat dílnu s vlastní pecí, kde budu tvořit a tvořit a tvořit, protože se mi práce s hlínou opravdu moc líbí, přináší mi radost a pocit prospěšnosti.

Zdena Hrtúsová

Jak jsem se dostala k modelování? Ani nevím, v kterém roce jsem se dozvěděla, že Tyflocentrum ve Zlíně pořádá modelování ze šamotové hlíny. Zamyslela jsem se a sobě si odpověděla, že to přece není nic pro mě. Nikdy jsem s hlínou nepracovala a určitě bych nedokázala nic vytvořit. Jak šel čas, tak mě to postupně lákalo, zkusit co a jak. V mém minulém životě – myslím tím život, kdy jsem mohla koukat, jsem ráda malovala. A tak jsem se přihlásila.

Začátek byl pro mě těžký, ale pustila jsem se do modelování s vervou. Pěkně vše mazat řádně hlínou a ejhle! – za nějaký čas přede mnou stála nádoba ze samých hadů. No řeknu vám – nic moc, celé to bylo jaksi ze

šišata, každý had jinak tlustý a vůbec 😊. Prostě nepodařené, hlína úplně všude, pod nehty, ve vlasech, na oblečení, a dokonce po kapsách. Tak jsem se naučila mít tu blátivou hmotu ráda a začalo mě to fakt bavit. Jak jsem modelovala hada za hadem, nádobu za nádobou, chtěla jsem víc a víc.

Netrvalo dlouho a naši lektoři nám začali zadávat úkoly z hlíny. Museli jsme vždy vytvořit dílko, které bylo shodné s daným výtvarným obdobím. Myslím, že vám víc neprozradím. Mám návrh – co takhle si zahrát na malé výletníky po památkách? Víte například, co je to apsida, jónský sloup, křtitelnice, kdo vymaloval Sixtinskou kapli, kdo vytesal sochu Davida nebo nakreslil první nákresy chrámu sv. Víta a kolik let trvala stavba? Myslím, že budete překvapení a že poznávání vás začne bavit. Stejně jako tomu bylo se mnou.

A co je pro mne modelování dnes? Po návratu ze školy jsem obětovala polovinu našeho obýváku, který jsem přepažila nábytkem a zřídila jsem si pracovní kout, kde si plním aspoň trochu své sny. Jak se mění život člověka, mění se i jeho sny. Nikdy se svých snů nevzdávejte, i když se vždycky nesplní! Vždyť stačí, aby člověk udělal radost jinému třeba malým rukodělným dárkem z mojí malé dílničky. Nemůžu než dodat, pane Axmane, díky!

Václava Turková

Několik roků před tím, než jsem nastoupila do školy ATM v Tasově, jsem stále něco rukodělného hledala, co by mne bavilo a co bych mohla dělat. Tak například by se mi líbilo řezbářství, a i když jsem si nebyla jista, že bych něco takového zvládla, pátrala jsem po možnostech nějakého kurzu. A nic nenašla. Také mne napadlo naučit se plést z proutí, ale nechtěla jsem jen umět plést košíky, ale chtěla jsem například vyrábět i proutěný nábytek – třeba křesílka, židličky, stolky, skříňky. Hledala jsem a pátrala a také žádný takový kurz neobjevila. Dala jsem se i do pletení svetrů, ale nebylo to to pravé ořechové. Obdivuji všechny pletařky, mně když očko z jehlice spadlo, už jsem jej nenahodila a v pletenině zůstala díra... No a takhle jsem pátrala a zkoušela,





až najednou jsem si vzpomněla, že kdysi jsem slyšela o tom, že nevidomí lidé modelují sochy ze šamotové hlíny. Začalo pátrání na internetu a ejhle! Vygooglil se mi pan Axman. To jsem teda nelenila a zavolala a ihned jsem si domluvila návštěvu Tasova. Pak už to šlo rychle. V letech 2014 až 2016 jsem absolvovala studium ATM v Tasově.

Já bych řekla, že jsem našla něco, co jsem hledala celý život, aniž bych to tušila. Ruční a rukodělné práce jsem měla vždycky ráda, ale poté, co jsem přestala vidět na své ruce, jsem si nevěřila a nepřipadala jsem si soběstačně. Vždy jsem chtěla, aby někdo, kdo vidí, mou rukodělnou práci upravil, aby to vypadalo dobře. A najednou teď při modelování pomocí ATM si můžu sama rozhodovat o tom, jak budoucí socha, nádoba nebo reliéf bude vypadat! A navíc můžu do hlíny vtisknout své myšlenky, emoce i své pocity. Jsou to chvíle napětí i radost a relaxace. Prostě úžasná věc! Je to něco, co mne naplňuje a těší, a říkám si, že nikdy bych to neobjevila, kdybych viděla.

Modelování se intenzivně věnuji. Zakoupila jsem si domů pec, která nebyla levná, ale můžu říct, že to byla nejlepší investice v mém životě.

Umělecký cíl – to zní hodně vznešeně. Já prostě modeluji – buď co mne napadne, nebo také spolupracuji s manželi Axmanovými. Dostanu od nich nějaké zadání, na kterém pracuje několik absolventů techniky ATM. Jinak mám několik nápadů, které mne lákají zrealizovat. Tak doufám, že sochy jednoho dne spatří světlo světa. Nějaké velké cíle si nekladu, ale ráda bych se sochařině a modelování věnovala tak dlouho, dokud mi to zdraví dovolí.

*Pro Doteky připravila Zdena Jelínková
metodička LORM z.s.*



Pečuji o zdravotně postiženou osobu, do práce chodit nemůžu, budu mít vůbec nějaký důchod?

Podmínkou nároku na starobní důchod (i jednou z podmínek nároku na důchod invalidní) je splnění potřebné doby důchodového pojištění, tedy zjednodušeně řečeno „odpracované roky“. Co když ale do práce chodit nemůžete, protože se staráte o někoho, kdo péči nebo dohled potřebuje po většinu dne, nebo i 24 hodin denně? Budete mít na důchod nárok, když nemáte potřebný počet „odpracovaných let“? Nebude váš důchod příliš nízký, protože jste neměli po dobu péče žádné výdělky?

Do „odpracovaných let“ se započítává doba péče o osobu, která pobírá příspěvek na péči ve stupni II, III nebo IV, a doba péče o osobu mladší 10 let, která pobírá příspěvek na péči ve stupni I. V případě, že o stejnou osobu pečují více osob, započítává se doba péče do „odpracovaných let“ pouze jedné pečující osobě, a to té, která poskytuje péči v největším rozsahu. Pokud by péče byla mezi pečující osoby rozdělena rovnoměrně (např. každá osoba by pečovala 6 hodin denně), musely by se pečující osoby mezi sebou dohodnout, komu má být doba péče do „odpracovaných let“ započtena.

Podmínkou pro zohlednění doby péče jako náhradní doby důchodového pojištění je také získání alespoň 1 roku důchodového pojištění zaměstnáním nebo úhradami dobrovolného důchodového pojištění (popř. kombinací – např. půl roku zaměstnání a půl roku úhrady pojistného).

Započtení doby péče do „odpracovaných let“ se týká pouze osob blízkých nebo asistentů sociální péče; u asistentů sociální péče se započítává doba péče do „odpracovaných let“ až od 1. 9. 2018, před tímto datem se doba nezapočítává.



Za osoby blízké se považují manželé, příbuzní v řadě přímé, děti, sourozenci, zeť, snacha a manžel rodiče, a to kteréhokoli z manželů (druhý manžel/manželka vašeho rodiče nebo druhý manžel vaší tchyně/tchána).

Asistentem sociální péče může být kdokoliv, kdo v oblasti poskytování péče nepodniká; může to být někdo z vašich vzdálenějších příbuzných (teta, strýc, sestřenice, bratranec atd.) nebo někdo z okruhu vašich přátel, známých či sousedů. Podmínkou je ovšem sepsání smlouvy o poskytování péče mezi asistentem a osobou, která péči potřebuje (nebo jejím zákonným zástupcem či opatrovníkem).

Z hlediska důchodu se péče o závislou osobu (tedy osobu, která pobírá příspěvek na péči) zohledňuje dvěma způsoby, podle toho, zda poskytování péče trvalo před vznikem nároku na důchod alespoň 15 let, nebo méně.

Pokud poskytování péče trvalo méně než 15 let, máte možnost zažádat si při podání žádosti o starobní či invalidní důchod alespoň o vyloučení doby péče – to je výhodné zejména v případě, že pečující osoba dosahovala v době péče nízkých nebo nulových výdělků – vyloučením doby péče dojde k tomu, že tyto nízké výdělky nebudou při výpočtu důchodu zohledněny a celkový výdělek se nebude rozpočítávat i na vyloučenou dobu. I v případě, že si necháte dobu péče (resp. výdělky z této doby) vyloučit, bude vám doba péče započtena jako „odpracované roky“. Při výpočtu starobního důchodu se vychází ze všech výdělků od 1. 1. 1986, ze kterých jste odvedli sociální, resp. důchodové pojištění. Výdělky se poté rozpočítají na období od 1. 1. 1986 do 31. 12. 2018 (podání žádosti o důchod v roce 2019), tedy celkem na 33 let. Pokud jste však v období od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2018 poskytovali péči a neměli jste v této době vysoké výdělky, je dobré nechat si dobu péče vyloučit. Vaše výdělky se pak budou rozpočítávat pouze na období do 31. 12. 2009, tedy na 24 let.

Pokud poskytování péče trvalo alespoň 15 let, je proveden tzv. srovnávací výpočet, tedy dva typy výpočtu výše důchodu:



- a) vyloučení doby péče (tedy stejný postup jako u osob, které pečovaly po dobu kratší než 15 let – viz výše uvedené informace)
- b) započtení částky příspěvku na péči jako příjmu při výpočtu důchodu – za příjem po 31. 12. 2006 bude považována částka odpovídající příspěvku na péči osoby, o kterou pojištěnec pečoval. Úhrn těchto částek za kalendářní rok se přičítá k ročnímu vyměřovacímu základu pojištěnce stanovenému za daný kalendářní rok (k příjmům). Za příjem před 1. 1. 2007 je považována částka 96 000 Kč, péče o závislou osobu celý kalendářní rok, úměrně tomu se snižuje vypočtená částka.

K příjmům před 1. 1. 2007 se za daný kalendářní rok připočítá částka 96 000 Kč ročně (pokud péče o závislou osobu trvala celý kalendářní rok, úměrně tomu se snižuje připočtená částka), k příjmům po 1. 1. 2007 se za každý kalendářní měsíc připočítá částka příspěvku na péči osoby, o kterou pečující osoba pečovala.

Částky důchodu vypočtené výše uvedenými způsoby jsou porovnány a posléze je přiznán důchod v té výši, která je pro vás finančně výhodnější.

Výhodnější výpočet důchodu pečujících osob se týká všech pečujících, kterým byl důchod (starobní nebo invalidní) přiznán po 1. 1. 1996. Pečující, kterým byl důchod přiznán mezi 1. 1. 1996 a 31. 12. 2009, ovšem musí o přepočtení částky důchodu se zohledněním péče požádat na OSSZ.

Dříve platila pro nahlášení poskytování péče kvůli zohlednění v rámci výpočtu důchodu závazná lhůta 2 let po skončení péče, nicméně tato lhůta již neplatí – poskytování péče tedy můžete nahlásit kdykoli po jejím skončení, až budete podávat žádost o důchod (nebo v průběhu poskytování péče, pokud žádost o důchod podáváte v době, kdy péči ještě poskytujete).

Kateřina Bulantová

Zdroj: <http://www.vozickar.com/pecuji-o-zdravotne-postizene-dite-do-prace-chodit-nemuzu-budu-mit-vubec-nejaky-duckod/>



Jak probíhá kontrola vykázané péče a na co si dát pozor

Dávka vykázané zdravotní péče, kterou poskytovatelé zdravotních služeb předávají elektronicky, případně papírově, prochází v informačním systému pojišťovny několika kontrolami. Poté stejnou cestou, jakou byla podána dávka, obdrží poskytovatelé „Protokol o zpracování dávek“, ve kterém mohou zjistit, které doklady byly v měsíčním zúčtování odmítnuty.

Dávka po převzetí nejdříve prochází kontrolou formální správnosti, která může způsobit její odmítnutí již na začátku kontrolního procesu. Pokud se tak nestane, prochází dávka dalšími kontrolními procesy, např. na platnost smlouvy, nasmlouvané výkony, číselníky léčivých přípravků, zdravotnických prostředků atd.

V této fázi již mohou být vyřazeny některé chybné doklady – záleží na míře závažnosti chyby. Může se jednat např. o nenasmlouvaný výkon. Nezávažnější chyby doklad vyřadí a ten už v procesu zpracování nepostupuje dále. Přesune se do oblasti, kde jsou doklady odmítnuté, které se poskytovateli zdravotních služeb nezapočítávají do úhrad.

Ostatní doklady přecházejí do dalšího stupně již velmi specifické elektronické kontroly, která se zabývá náležitostmi vycházejícími ze seznamu zdravotních výkonů s bodovými hodnotami, vydávaného Ministerstvem zdravotnictví ČR, a z Metodiky pro pořizování a předávání dokladů VZP ČR. Doklady, které systém v této fázi vyhodnotí jako správné, jsou již započítány do úhrad vykázané péče. Ty doklady, u nichž systém upozorní na možnost chyby, jsou jednotlivě kontrolovány týmem revizních pracovníků. Doklady, u nichž revizní pracovník zjistí systémem přiřazený příznak „error“, není možné posunout dále a jsou ze zpracování vyřazeny. Pak jsou zde doklady, které obsahují výkony, léčivé přípravky a zdravotnické prostředky, které podléhají schválení revizním lékařem. Ty se buď spárují se schválenou výjimkou a postupují dále, nebo nikoliv (a jsou přesunuty do odmítnutých).

Doklady, které projdou všemi stupni kontroly, přecházejí do ocenění a do úhrad vykázané péče.



DŮVODY ODMÍTNUTÍ DOKLADŮ

V „Protokolu o zpracování dávek“ jsou popsány chyby, které zapříčinily odmítnutí dokladu. Naleznete je pod textem „Dávka je přijata v neúplném rozsahu – některé doklady jsou odmítnuty“. Setkáváme se s četnými dotazy poskytovatelů zdravotních služeb, co znamená příznak „Indukovaně odmítnuto“. To znamená, že takto označené doklady jsou sice správné, ale systém odmítne všechny doklady v jedné dávce na jedno číslo pojištěnce (CP) z jednoho pracoviště (IČP) na stejnou odbornost, byť je pouze jeden doklad chybný (např. z důvodu možného narovnání celkově vyúčtované péče na pacienta). U tohoto dokladu je v protokolu o zpracování dávek chyba uvedena a u ostatních dokladů na stejné CP je příznak „Indukovaně odmítnuto“. Je třeba doklad s chybou v protokolu nalézt, a v případě, že je možné jej opravit, vykázat pak všechny doklady na CP znovu, a to pod stejným číslem dokladu v opravné dávce.

V „Protokolu o zpracování dávek“ dále věnujte pozornost i upozornění: „Dávka je přijata v neúplném rozsahu – některé ZUM, ZULP, LP, ZP jsou hrazeny s redukovanou úhradou“. Může to znamenat, že doklad není odmítnut, ale systémem je snížena cena, která byla vykázána vyšší, než činí stanovená úhrada z veřejného zdravotního pojištění. Jedním z důvodů může být to, že byla zadána cena po zaokrouhlení směrem nahoru. Upozorňujeme tedy, že ceny je potřeba vykazovat přesně na haléře. Dále se může stát, že cena byla z nějakého důvodu snížena na nulu. V takovém případě je potřeba zjistit příčinu, a to dotazem na pracovníka VZP. Kontakt na něj je uveden v protokolu. Doklad totiž sice nebyl odmítnut, ale je veden s nulovou úhradou, tudíž nebude uhrazen.

KONTROLA UHRAZENÝCH DOKLADŮ

Další kontrolou, kterou provádí tým revizních pra-



covníků, jsou kontroly již uhrazených dokladů. Existuje množství úloh, kterými systém prochází doklady v archivní databázi a vyhledává možné nesrovnalosti. V případě zjištění chybného vykázání je poslána poskytovateli tzv. „Kontrolní zpráva“ (z informačního systému), ve které jsou chybné doklady uvedeny. V závěru této zprávy je popsáno, jaká chyba na dokladech je a zda je možné si chybně vykázanou péči opravit. Takto opravené doklady je možné vykázat po uzavření „Kontrolní zprávy“. Jestliže nejsou podány námitky proti „Kontrolní zprávě“, dochází k jejímu uzavření po uplynutí lhůty pro podání námitek stanovené „Smlouvou o poskytování a úhradě zdravotních služeb“. Pokud námitky podány jsou, pak k uzavření „Kontrolní zprávy“ dochází poté, co poskytovatel převezme tzv. „Vypořádání námitek“. Opravené doklady je nutné vykázat pod novými čísly dokladů a v nové dávce, a to právě až po uzavření „Kontrolní zprávy“, aby se předešlo vyřazení pro duplicitu. Původní číslo dokladu v systému zůstává a nesmí se opakovat v rámci IČZ a roku.

Zdroj: http://www.zdravotnickydenik.cz/2019/02/probiha-kontrola-vykazane-pece-si-dat-pozor/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu



Příčiny hluchoslepoty: Alströmův syndrom

Alströmův syndrom je vzácná genetická porucha, pojmenovaná po švédském lékaři, který ji v roce 1959 poprvé popsal. Jde o mutaci genu s názvem ALMS1. Postihuje různé části těla a symptomy se objevují postupně, některé jsou patrné již od dětství, další se přidávají později. Alströmův syndrom je charakterizován především problémy se zrakem a sluchem, obezitou, objevují se potíže se srdcem, ledvinami, cukrovka. Symptomy se u jednotlivých postižených mohou lišit, nemusí se vždy vyskytovat všechny. Neexistuje žádná specifická léčba. Tým specialistů by se měl zaměřit na jednotlivé symptomy, aby se zlepšila kvalita i délka života lidí s tímto postižením.

ZRAK

Prvním rozpoznatelným symptomem bývá zpravidla extrémní přecitlivělost na světlo a rychlé pohyby očí (fotofobie a nystagmus), což lze pozorovat už u miminek. Příčinou je pomalá degenerace sítnice. Na sítnici jsou fotoreceptory, které zachytávají světlo a posílají vizuální informace pomocí optického nervu do mozku. Fotoreceptory, které slouží pro barevné vidění a pro vidění v dobrých světelných podmínkách, se nazývají čípky. Zbývající fotoreceptory se nazývají tyčinky a pracují nejlépe v šeru. U lidí s Alströmovým syndromem dochází tedy nejprve ke zhoršení funkce čípků, ale časem mohou přestat fungovat i tyčinky. Obvykle na začátku dospělosti pak může dojít k úplné slepotě.

SLUCH

Lidé s Alströmovým syndromem mohou začít ztrácet sluch v dětství nebo až v dospělosti. Sluchový nerv přestává fungovat a sluchová informace se nedostává do mozku. Obvykle může pomoci nošení sluchadel, v některých případech i kochleární implantát.



POSTAVA

Obvykle už v dětství se setkáváme s nadváhou. Růst bývá zpočátku normální, ale v pubertě se zpomaluje a zastavuje, takže lidé s Alströmovým syndromem bývají menšího vzrůstu.

SRDCE

V některých případech dochází ke zvětšení srdečního svalu. Srdce má pak problémy efektivně pumpovat krev do celého těla. Tekutina a krev se potom může hromadit v plicích a způsobovat potíže s dýcháním. Pomoci mohou léky pro podporu srdeční činnosti a pro odstranění přebytečné tekutiny z tkání.

INTELIGENCE

Intelekt bývá normální, ale vzhledem k problémům se zrakem a sluchem se vývoj může jevit jako opožděný a mohou se vyskytnout potíže s učením.

DIABETES 2. TYPU

V dětství nebo v dospívání se může objevit cukrovka 2. typu. Ne vždy je nutná léčba pomocí inzulínu, stačí léky na kontrolu krevního cukru a dieta s nízkým obsahem tuků a rafinovaných cukrů. Je důležité, aby se lidé s Alströmovým syndromem snažili zvýšit svou tělesnou aktivitu, i když to vzhledem k rozsahu postižení může být obtížné.

JÁTRA A LEDVINY

V dospělosti není výjimečné selhávání ledvin a jater. Problémy se mohou objevit ale již v dětství.

DALŠÍ MOŽNÉ PROBLÉMY

Zvýšená hladina cholesterolu, skolióza, trávicí a dýchací potíže, vysoký krevní tlak, problémy s funkcí štítné žlázy.

Přeložila Hana Dvořáková

Epikantus



Epikantus (říká se mu také kožní řasa) je vertikální záhyb pokožky na obou stranách nosu. Je to tedy kožní záhyb horního víčka překrývající vnitřní koutek oka. Je to normální charakteristika u osob určitých ras (zejména u Asiatů), ale u některých ras je hodně neobvyklá (např. u Evropanů).

Epikantus může být izolovaný jev nebo může být asociovaným rysem u pacientů s vrozenou ptózou (poklesem očních víček), Downovým syndromem nebo blefarofimózou (tj. zúžení oční štěrbiný jak horizontálně, tak vertikálně). Tento stav může být jednostranný nebo dvoustranný a je nejvýraznější podél horního víčka.

Epikantus vyvolává vzhled pseudostrabismu (jako by oči šilhaly). Tato podmínka však nepředstavuje pro oko žádný problém. Vzbuzuje však rodičovské obavy z důvodu podobnosti s pseudoesotropií.

V závislosti na původu a stavu existují nejméně čtyři odlišné typy epikantů:

- Epicanthus supraciliaris
- Epicanthus palpebralis
- Epicanthus tarsalis
- Epicanthus inversus

Epikantus obecně mizí ve věku puberty, když se tato část obličeje mění. Epicanthus inversus je obvykle pozorován ve spojení s blefarofimózou a může být spojen s relativním nedostatkem kůže v laterální periorbitální oblasti (tj. v okolí očnice).

SYMPTOMY EPIKANTU

Rodiče obvykle u dítěte odhalí nějaký problém:

- Kosmetický vzhled díky epikantálním záhybům
- Podezření na strabismus či pseudoesotropie
- Ptóza (pokles očních víček)

PŘÍČINY EPIKANTU

Epikantus vzniká především z relativního nedostatku kůže ve svislé ose (na rozdíl od horizontální osy) v



této oblasti. Může se vyskytnout samostatně nebo ve spojení s jinými abnormalitami, jako je:

- Telekantus (větší vzdálenost mezi vnitřními koutky)
- Ptóza očních víček
- Telekantus a ptóza společně jako u blefarofimózního syndromu
- Jako součást vrozeného syndromu, např. Downův syndrom

LÉČBA EPIKANTU

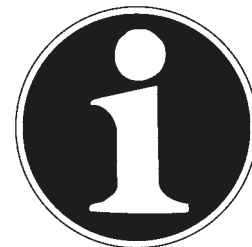
Léčba epikantu by měla být prováděna pod lékařským dohledem. Většina případů nevyžaduje léčbu a vyřeší se tím, jak dítě roste.

Někdy se chirurgické řešení doporučuje pro jednoduchý epikantus. Chirurgická terapie vyžaduje korekci abnormálního kožního záhybu.

Tato léčba by nikdy neměla být zvažována před dosažením věku pěti let, aby se umožnila spontánní regrese. Je třeba zvážit možnost počkat, dokud dítě nedosáhne věku puberty. Asiáté by nikdy neměli být léčeni chirurgickým řešením epikantů. Chirurgie může být prováděna v lokální nebo celkové anestezii v závislosti na věku pacienta.

Zdroj: <https://www.rehabilitace.info/zdravotni/epikantus-kozni-rasa-co-je-to-priznaky-priciny-a-lecba/>

INFORMACE



Novinky v oblasti kompenzačních pomůcek

NÁRAMEK SUNU BAND

S využitím echolokace a rozšířené reality nabízí náramek Sunu Band lidem se zrakovým znevýhodněním bezpečnější a samostatnější pohyb.

Jeho citlivé senzory pravidelně monitorují blízké okolí a zajišťují nepřerušovaný kontakt s okolním prostředím.

Tento náramek s minimalistickým a nenápadným designem je navržen přímo pro zrakově handicapované uživatele. Detekuje a upozorňuje na překážky v blízkém okolí, zlepšuje orientaci v davu a chrání horní polovinu těla. Dovede zjistit aktuální čas, sledovat vaši aktivitu a najít ztracený mobilní telefon. Prostřednictvím funkce hledání míst v okolí s pomocí Google Maps, GPS a kompasu vás nasměruje do předem navoleného cíle.

Může být dodáván samostatně, ale i jako součást multifunkční elektronické komunikační pomůcky společně s chytrým mobilním telefonem. Pořizovací cena není při samostatném nákupu nijak vysoká, takže je na zvážení, jestli požadovat příspěvek od úřadu práce.

Náramek se svým nositelem komunikuje na základě vibrací, ale i díky hlasovým oznámením přes mobilní telefon. Tím nejdůležitějším prvkem celého zařízení je bez pochyby snímač sonaru, sloužící pro detekci překážek ve vaší blízkosti.

Sonar echolokaci kombinuje s intenzivní vibrační odezvou. Tu následně cítíte na svém zápěstí a podle ní pak určujete vzdálenost od jednotlivých překážek. Do okolí jsou vysílány vysokofrekvenční zvukové vlny známé jako ultrazvuk. Ty se odráží zpět od jednotlivých objektů v dosahu a vytváří ozvěny. Sonar tento jev zachytává a převádí na vibrace. Když se přibližujete k překážce v dosahu sonaru, vibrace se stávají intenzivnější a silnější. Se vzdalujícím se objektem slábnou, až nakonec vymizí zcela.



Náramek Sunu Band přirovnáme k hodinkám. Nošíte jej na zápěstí ruky. Bývá dodáván s 20 mm hypoalergenním silikonovým černým páskem se stříbrnou přezkou. K ovládání slouží dvě hardwarová tlačítka na boční straně a dotykový panel, který zabírá celý plochý povrch náramku. Pracujete s ním podobně jako s aktivním odečítačem obrazovky na chytrém telefonu.

Řídicí velín náramku představuje mobilní aplikace Sunu, dostupná pro iPhone a Android. Ta zajišťuje veškerou konfiguraci náramku, aktualizaci firmwaru a využívání různých dodatečných funkcí jako např. určování času, vibrační alarmy neboli budíky, kompas, hledání míst v okolí a navigaci do cíle určení, hledání telefonu a jiné. S každou novou aktualizací se náramek Sunu Band zdokonaluje a zlepšuje.

Dbejte na to, aby snímač sonaru měl vždy volné pole působnosti a nacházel se na stejné straně, kde máte palec. Pokud cestujete s průvodcem, bílou holí nebo vodícím psem, noste Sunu Band na druhé ruce. Náramek používejte ve spolupráci s bílou holí. I když velkou měrou zjednodušuje orientaci a pohyb, rozhodně bílou hůl plně nenahradí.

Akční cena pro koncového zákazníka činí 9 300 Kč, běžná cena je 13 390 Kč.

(kráceno)

Zdroj: <https://giebhelp.eu/sunu-naramek/?type=manualy#-manualy>

APLIKACE CASH READER

Co je to Cash Reader? Jedná se o mobilní aplikaci na čtení bankovek pro nevidomé a zrakově postižené. V čem je Cash Reader výjimečný a jak funguje? Rozpoznává bankovky největšího množství světových měn: od Evropy po Austrálii. Čte hodnotu peněz rychle a nahlas. Přepnete si na tichý režim a hodnota bankovky je vyjádřena určitým počtem vibrací. Funkce je ideální jak v hlučném prostředí, tak v soukromí. Pomůcka je optimalizována pro funkce iOS VoiceOver a Android TalkBack. Základní verze je k dispozici zdarma v obchodech App Store a Google Play. Tato verze zdarma

rozpoznává pouze nejnižší dvě až tři bankovky u všech dostupných světových měn. Stačí jen namířit telefon směrem na bankovku a aplikace vysloví hodnotu ihned, jak se objeví v záběru. Nezáleží na úhlu ani na světelných podmínkách. Program je navržen speciálně pro nevidomé a slabozraké, proto nabízí velká písmena a kontrastní prostředí. Je spolehlivý i ve stavu offline: nepotřebujete připojení k internetu. Snadno si roztrídíte bankovky různých měn, protože Cash Reader umí rozpoznávat i všechny měny zároveň.



Zdroj: <https://cashreader.app/cs/>

Neslyšící a nedoslýchaví klienti si mohou snadno zavolat s operátory T-Mobile

T-Mobile jako první z mobilních operátorů spustil v září 2018 infolinku pro neslyšící a nedoslýchavé osoby. Služba umožňuje klientům sledovat přepsanou komunikaci operátora v reálném čase přímo z webové stránky T-Mobile. Nedoslýchavý či ohluchlý klient má tak vždy jistotu, že stoprocentně rozuměl tomu, co operátor říká. Od spuštění již službu využilo více než 260 klientů.

DOSLOVNÝ PŘEPIS ŘEČI VOLANÉHO V REÁLNÉM ČASE

Podle České unie neslyšících žije v Česku přibližně 15 tisíc neslyšících. Dalších zhruba 100 tisíc lidí jsou osoby těžce nedoslýchavé nebo ohluchlé. Díky doslovnému přepisu řeči volaného, který probíhá v reálném čase, mohou tito lidé plnohodnotně telefonovat, a mají tak přístup ke všem potřebným informacím.

Služba je vhodná pro osoby, které samy mluví, ale potřebují zprostředkovat řeč druhé strany hovoru v písemné podobě. Využívat ji mohou také cizinci s částečnou znalostí češtiny.

Služby online simultánního přepisu mluvené řeči zajišťuje profesionální tým sesterských sociálních podniků Transkript online a TextCom, které na pozicích přepiso-



vatelů zaměstnávají převážně nevidomé rychlopísaře.

Česká unie neslyšících poskytuje přepis mluvené řeči lidem s postižením sluchu jako terénní sociální službu v rámci celé České republiky. Simultánní přepis začala nabízet jako první v Česku a je dosud největším poskytovatelem prezenční formy této služby.

Možnost kontaktovat zákaznickou linku s podporou doslovného přepisu řeči operátora hodnotí velmi pozitivně její ředitel Martin Novák: *„Velmi vítáme rozšíření přepisů na místě o možnost online zajištění. Našim klientům to nesmírně usnadňuje život. Jde o inspirativní příklad cenné partnerské spolupráce mezi unií, dvěma komerčními sociálními podniky – Transkript online a TextCom – a operátorem. Společně tak boříme bariéry a našim klientům, osobám s těžkým postižením sluchu, umožňujeme přístup ke stejným produktům a službám, jako mají slyšící lidé.“*

JAK KOMUNIKACE S OPERÁTOREM FUNGUJE

Služba funguje velmi jednoduše. Klient na webových stránkách T-Mobile v sekci kontakty najde odkaz „Infolinka pro neslyšící“, kde vyplní své telefonní číslo a potvrdí tlačítko „Zavolejte mi“.

V tu chvíli se na webu otevře okno pro přepis a systém klientovi automaticky ihned volá. Ten už jen vyčká na písemný pokyn přepisovatele, že může začít mluvit. Tato instrukce se objeví v okně pro přepis, kde také klient po celou dobu hovoru sleduje simultánně přepisovanou řeč operátora infolinky. Od okamžiku, kdy klient začne mluvit, probíhá telefonický hovor standardně.

V OSOBNÍ KOMUNIKACI POMŮŽE APLIKACE eScribeDroid

Pro osobní telefonickou komunikaci mohou klienti využít mobilní aplikaci eScribeDroid, která je volně dostupná na Google Play. Kromě přepisu řeči při telefonování nabízí další bezplatné služby:

- Přepis při komunikaci tváří v tvář, kdy klient potřebuje mít stoprocentní jistotu, že „zachytil“ skutečně vše, co druhý řekl (např. na úradě, s lékařem, s



pracovníkem zákaznického centra telefonního operátora apod.). Služba je dostupná každý pracovní den od 9:00 do 18:00 hodin.

- Hromadný přepis – simultánně přepisovaná řeč se promítá pro současné sledování více osobami na nejrůznějších akcích.
- Přepis pomocí automatického rozpoznávače řeči – při ideálních poslechových podmínkách (tiché prostředí, dobrá výslovnost mluvčího) je kvalita strojového rozpoznávače velmi vysoká. Klienti ho využívají při neformálních rozhovorech s blízkými, kdy jde primárně o téma rozhovoru a menší nepřesnosti v přepisu nejsou podstatné. Přepis jim poskytuje pocit soukromí při sdělování osobních záležitostí. Služba je dostupná nonstop.

Martin Novák

Zdroj: <http://www.helpnet.cz/aktualne/neslysici-nedoslychavi-klienti-si-mohou-snadno-zavolat-s-operatory-t-mobile-info-linka-s>



OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH

Jmenuji se Gennet

„Porazila jsem ticho a temnotu.“ Takto by se dala shrnout životní zkušenost Gennet Corueraové, která jako první hluchoslepá osoba ve Španělsku získala univerzitní diplom.

Gennet se narodila v Etiopii. Ve třech letech ji opustili její biologičtí rodiče. Po prodělané infekci zůstala hluchoslepá. Vyrůstala v sirotčinci v etiopském hlavním městě Addis Abeba, ale osud s ní měl jiné plány. Když jí bylo sedm let, setkala se se Španělkou Carmen Corueraovou. Ta do Etiopie často jezdila, protože její dcera a zeť tu pracovali jako diplomaté. Carmen byla silně katolicky založená, a i proto trávila většinu svého pobytu s dětmi v místním sirotčinci. Mezi ní a Gennet se vytvořilo silné pouto a Carmen se rozhodla ji adoptovat. Odjely do Španělska, kde začala Gennet navštěvovat speciální školu a poprvé se setkala s lidmi s podobným postižením, jako měla ona. Integrace a výuka nebyly na začátku vůbec jednoduché, ale díky péči a trpělivosti její adoptivní maminky to zvládly. Gennet se naučila komunikovat v taktilním znakovém jazyce, a dokonce vystudovala speciální pedagogiku.

Dnes učí v Seville hluchoslepe děti, přednáší po celém světě a svým optimismem a vytrvalostí inspiruje ostatní lidi. A nejen ty s postižením.

Její příběh se nedávno stal námětem pro film „My name is Gennet“ (Jmenuji se Gennet), který režíroval Miguel Ángel Tobías. Původně zamýšlel natočit dokument, ale čím více se seznamoval s životním příběhem Gennet a její adoptivní matky, tím více byl přesvědčený, že si zaslouží filmové zpracování. Gennet souhlasila, a dokonce si ve filmu zahrála samu sebe v dospělém věku.

Zdroj: <http://www.fasocide.org/en/sin-categoria-en/my-name-is-gennet-a-true-example-of-perseverance/>
<https://www.movienco.co.uk/films/me-llamo-gennet/>
<http://blindnewworld.org/blog/lessons-learned-story-gennet-corcuera/>

ZE SVĚTA

Jedeme na prázdniny!



Britské krajiny se jen tak něco nevyrovná. Čerstvý vzduch, zelená tráva a litry dobrého čaje dělají z prázdnin nezapomenutelný zážitek. Není to o žabkách, jídle a ochranném faktoru 50. Je to čas oddychu a soustředění se na naši fyzickou i psychickou pohodu. Najdou se ale i takoví lidé, jako je Jack, kteří o prázdninách myslí hlavně na pohodu ostatních. A tuto zkušenost by Jack nevyměnil za všechny čaje v Yorkshiru!

Když se Jack rozhodl přihlásit se jako dobrovolník pro Sense Holiday, hlavou se mu honily různé myšlenky. Dokáže doprovázet na prázdniny hluchoslepého člověka? Co když se něco stane? Jeho nadšení však bylo silnější. Jack studoval na univerzitě historii a pracoval v muzeu. Fascinovala ho přirozená zvědavost dětí, se kterými se tam setkával. Pochopil, že pro dítě je důležitější akce než slova. A to byl dobrý základ pro dobrovolnictví v Sense. Všechno ostatní pro něj bylo ale nové, protože s lidmi s postižením nikdy předtím nepracoval. Absolvoval kurz pro dobrovolníky a vždy se mohl spolehnout na podporu týmu profesionálů ze Sense.

V té době, to se psal rok 2017, se na své první prázdniny se Sense Holiday připravoval 12letý Jai. V roce 2015 mu byl diagnostikován Alströmův syndrom, vzácné onemocnění s mnoha symptomy – poškození zraku a sluchu, cukrovka, obezita, poruchy učení, světloplachost, problémy se srdcem... Pro jeho matku Pam je velmi náročné starat se o syna, zvláště když ještě pečuje



o svého otce. Pomáhají jí přátelé i rodina, ale většinu času zvládá všechno sama.

Jai byl jako klient na prázdniny přidělen právě k Jackovi. A stala se z nich silná dvojka. Mohli si vyzkoušet plno zajímavých aktivit, od minigolfu až po přípravu pizzy. Problém nebyl vybrat si, čemu by se chtěli věnovat, ale kde najít čas na to, aby to stihli všechno!

Nebyly to obyčejné prázdniny ani pro jednoho z nich. Jaiův život se obvykle musí vměstnat mezi návštěvy nemocnic a řešení zdravotních problémů. Pro jednu však bylo jeho jediným cílem dobře se bavit a užívat si společnost. Že k tomu měl Jacka jako perfektní vzor, to byl bonus navíc.

Jack získal nové zkušenosti, které může uplatnit ve svém profesním i osobním životě – trpělivost, komunikace, vedení lidí, pečení pizzy...

A Pam? Ta se konečně mohla pořádně vyspat. Těch pár dní jí poskytlo příležitost dobít baterky a užít si nějaký čas jen pro sebe. Péče o Jaie, i když by ji nevyměnila za nic na světě, je práce na plný úvazek. Teď měla čas vidět se s přáteli, zajít si do kina nebo si pospat. Věci, které většina z nás bere jako samozřejmost, ale ona je zažije jen jednou za rok. Je to jako Vánoce v létě.

Po čase se však situace ještě zkomplikovala. Pam si všimla, že Jai začíná být letargický a hubne. Následoval další pobyt v nemocnici a Jai se dozvěděl druhou diagnózu: leukémie. Bylo to náročné období, ale Pam a Jai to spolu zvládli.

V té době na další prázdniny ani nemysleli. Ale věci se opět daly do pohybu a lidé ze Sense Holiday pro ně měli dobrou zprávu, vlastně hned dvě! Jai s nimi může jet opět na prázdniny a průvodcem bude zase Jack. V roce 2018 se tedy setkali znovu. Pam ani Jack si však nebyli jistí, jestli si Jai, po tom všem, co se mu přihodilo, bude Jacka vůbec pamatovat. Ale Jai při setkání zaváhal jen na moment a pak z nich zase byla stará známá sehraná dvojice!

Zpracovala Hana Dvořáková

Zdroj: <https://blog.sense.org.uk/2019/05/were-all-going-on-a-summer-holiday/#more-6814>

ZÁLIBY

Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ



Most

Dá osud, že se narodíš,
nevidíš a neslyšíš,
jsi trosečníkem mezi lidmi,
takzvanými normálními.

Úkony, jež běžné jsou,
jeví se nám námahou,
ostatním se přiblížit,
znamená se víc snažit.

To, co není v naší moci,
vyhledáme u pomoci,
naštěstí však ještě jsou
lidé s rukou pomocnou.

Přejít ten most rozdílný,
kde jsou oni, teď i my.
Proto díky za podporu vaši,
která ulehčí i myslí naší.

Empatie, dobro hřeje,
mírní chvílky beznaděje,
všem vám díky vzdáváme,
že ten MOST snáz zdoláme.



*Milí čtenáři,
na stránkách Doteků vám postupně a po částech
zveřejňujeme literární díla hluchoslepých autorů, která
byla oceněna odbornou porotou a veřejností v literární
soutěži o Cenu Hieronyma Lorma 2018.*

Pevné přátelství

Na začátku si položím otázku: „Co je to přátelství?“ Přátelství je mezilidský vztah vyznačující se vzájemnou náklonností a porozuměním. Právě přátelství je jako zdraví, jeho pravou hodnotu poznáte, až když ho nemáte. Přítel je ten, kdo o vás ví všechno a má vás pořád stejně rád. Souhlasím s Janem Werichem, který řekl: „Přátelství je součást lidského štěstí.“ Citát, se kterým se zcela ztotožňuji, zní: „Skutečná přátelství jsou věčná.“ Marcus Tullius Cicero.

Můj příběh o přátelství nebude příliš optimistický, neboť toto třicet let trvající pevné přátelství ukončila smrt mého celoživotního přítele Jirky. S Jirkou jsem se seznámila v roce 1986 a od roku 1990 jsme spolu žili. Jirka mi byl velkou oporou a pomáhal mi překonávat můj hendikep. On sám do života vstoupil s nemocným srdcem, ale bylo to srdce bojovníka. Nikdy nepřipustil žádný hendikep, nemoc ani slabost. V dětství podstoupil operaci srdce a do normálního života se zapojil v devíti letech. Začal se učit, sportoval, sjížděl řeky s vodáckým AHÓÓJ! Miloval život, přírodu, hlavně Šumavu, cesty za poznáním a smích. Měl rád svou práci, lidi a lidem pomáhal.

Jirka nechtěl žít sám a nebyl sám. Když nás osud dal dohromady, začali jsme spolu navštěvovat koncerty, divadla, řemeslné trhy a každý víkend s batohem na zádech hurá do přírody! Ještě by bylo mnoho míst, která jsme spolu chtěli poznat, ale nebylo nám to dopřáno. Každým rokem v létě nás čekal pobyt u moře a v poslední době i poznávací zájezdy – Korsika, Provence, Lago di Garda a také Slovensko.

a nikdy by mne nenapadlo, že už se tam spolu nevydáme. 5. listopadu 2016: poslední výlet do termálních lázní do Bad Fussing. 7. listopadu pak Jirku odvezla záchranka do nemocnice, následovala závažná operace a svůj boj o život prohrál dne 5. února 2017.

Ráda vzpomínám na naše turistické putování po všech koutech Čech, Moravy i Slovenska. Děkuji za ty stovky nachozených kilometrů a krásných třicet společně prožitých let!

Zrození – láska – smrt. To je koloběh života. Všichni to víme, ale smířit se se smrtí blízkého člověka, to je moc a moc těžké, jestli to vůbec lze.

A co mne nyní drží nad vodou? Je to právě to pevné přátelství! Nemám tolik přátel jako mnozí lidé na sociální síti, např. Facebook, ale jsou to opravdoví přátelé!

Chtěla bych napsat o Hance. Naše přátelství trvá neuvěřitelných 55 let. Jako děti jsme si spolu hrály, pak chodily do základní školy a na gymnázium. Společně jsme vedly pionýrský oddíl, jezdily na tábory. Hanka je pro mne velkou oporou. Každý den mi zatelefonuje, někdy zajdeme do cukrárny nebo na pivo, vezmou mne s manželem na výlet autem. Hanko, díky tobě vím, co je pevné přátelství! Děkuji za minulost, přítomnost a také budoucnost, za povzbuzení. Víím, že tě mám vždy nablízku a mohu se na tebe spolehnout!

Další pevné přátelství vzniklo asi před 25 lety, to je hrůza, jak ten čas letí! Na schůzích České unie nevidomých a slabozrakých jsme sedávaly vedle sebe s Táňou. Spojovalo nás zrakové postižení a zájem o cestování. Těch rekondic a krásných zážitků! Nyní, když je mi hodně těžko (což bývá dosti často), tak zvoní telefon a popovídáme si a je zas o trochu líp. Jezdím za Táňou na chalupu a mohu tam jet jako domů. Prostě skvělé přátelství!

Pevné přátelství je s Monikou. Mohla bych být její maminkou, ale vůbec to nevádí. Seznámily jsme se v Centru zdravotně postižených, kam jsem chodila cvičit a kde Monika byla zaměstnaná. Dříve hodně cestovala – Čína, Indie... Teď se usadila blízko Českých Budějo-





vic. Chodíme spolu k lékaři, pomáhá mi s vyřízením písemností, zajdeme na oběd nebo na kávu.

Když jsem měla narozeniny, tak mi připravila milé překvapení. Uvařila oběd a nechyběl ani dárek. Také mi dala práníčko, kde bylo psáno: „Marcelí, děkujeme za pevné přátelství a máme tě moc rádi.“

Prožila jsem příjemné odpoledne s ní a jejím manželem. Moniko, děkuji za to, že vás dva mám!

Můj příběh ukončím slovy z písničky Petra Rezka:

„Přátelství, to jsou světy plné lidí,
kde se zapomíná, jak se říká – sám...
Přátelství jsou oči, které vidí,
zná své cesty jako ptáci,
jako slunce teplo vrací lidem přátelství, pravé přátelství.“

Marcela Peterková

*3. místo CENA VEŘEJNOSTI, kategorie PRÓZA
CENA HIERONYMA LORMA 2018*



VZKAZY MOUDRÝCH

**Každý má právě tolik ješitnosti,
kolik mu chybí rozumu.**

Friedrich Nietzsche

**15. října 1844 Röcken u Lützenu*

† 25. srpna 1900 Výmara

německý filosof, klasický filolog, básník a skladatel

RECEPTY



Rychlá a lehká pomazánka z lilku

1 porce:

- 2 lilky
- 1 cibule
- 2 stroužky česneku
- 1 malá sklenice majonézy (Hellmann's – 250 ml)
- sůl, pepř (rajčata, okurka),
- bageta

Lilek opláchneme a propíchneme vidličkou na více místech a dáme na plech péct na 200 °C asi 45 minut, dokud lilek nezměkne. Necháme vychladnout. Oloupe-me slupku a nakrájený lilek dáme do cedníku vykapat. Dáme do mísy a pak nakrájíme cibuli na drobné kostičky a přidáme k lilku, dále přidáme prolisovaný česnek a zamícháme s majonézou, osolíme, opepříme. Podle chuti podáváme s bagetou, chlebem. Pomazánku ještě ozdobíme rajčátky, kyselou okurkou nebo paprikou.

Dobrou chuť!

Ana Schweiner

DOTEKY. Časopis LORM z.s., Podzim, číslo 100. Vychází čtvrtletně.
Uzávěrka příspěvků do čísla Doteky 101/Zima 2019: 15. 11. 2019

Vydává: LORM – Společnost pro hluchoslepé z.s., Zborovská 62, 150 00 Praha 5.
Doteky vychází ve zvětšeném černotisku, Braillově písmu, jako zvuková nahrávka v mp3 formátu na CD-ROMu a v elektronické podobě.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.

Redakční rada: Zdena Jelínková (metodička), Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka)

Za LORM z.s.: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 314 012

Ilustrace na titulní straně: Tomáš Zach

Grafická úprava: Stáňa Laňková, Nad Budánkami II./13, Praha 5

Tisk ve zvětšeném černotisku: QT Studio s.r.o., Hornokřčská 561/60, 140 00 Praha 4

Náklad: 140 černotiskových výtisků

Tisk v Braillově písmu: Teiresiás – Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky, Masarykova univerzita, Komenského náměstí 2, 602 00 Brno, www.teiresias.muni.cz

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají časopis Doteky v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace.

Celoroční příspěvek pro členy LORM z.s. včetně distribuce činí 50 Kč.

V elektronické podobě je časopis bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče. Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma. Ostatní zájemci z řad veřejnosti (fyzické nebo právnické osoby), kteří by si přáli zaslat Doteky ve zvětšeném černotisku nebo na CD-ROMu jako zvukovou nahrávku, se z důvodu vysokých výrobních nákladů spolupodílejí finanční částkou. Roční předplatné na Doteky za čtyři čísla činí 200 Kč. V Braillově písmu Doteky vychází pouze v omezeném nákladu 5 ks a jsou k dispozici hluchoslepým čtenářům k zapůjčení v Poradenských centrech LORM v Praze, Liberci, Jindřichově Hradci, Brně a Ostravě. Starší i nová čísla Doteků jsou zdarma veřejnosti přístupná na webových stránkách www.lorm.cz ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá LORM z.s., Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: kancelar@lorm.cz. Časopis je rozesílán na základě objednávky členům LORM z.s. a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k vytištění. Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele.



Projekt je realizován za pomoci Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška.

Vydávání časopisu Doteky bylo podpořeno v rámci projektu Sociální služby pro osoby s hluchoslepotou částku 600 000 Kč, z toho na vydávání časopisu je určen příspěvek ve výši 42 000 Kč.

LORM z.s.
Zborovská 62
150 00 Praha 5
tel: 257 314 012

REGISTRACE MINISTERSTVA
KULTURY ČR č. E 11000